

BIJZONDERE WAARNEMINGEN EN VONDSTEN

Gevolgen van "Opsporing Verzocht"

Berg, A. van den. 2001. Consequences of the monitoring project. *Coolia* 44(3): 192-193.

In *Coolia* 43(2) stond onder deze intrigerende kop een oproep van Eef Arnolds en Mirjam Veerkamp om medewerking naar het voorkomen van integrale aandachtsoorten. Bij de Trechtercantharel (*Cantharellus tubaeformis*) werd voor Overijssel ook 206-481, Olst, Hengforden vermeld. Nu ligt Hengforden voor mij vrij dicht tegen de IJssel aan, dus had ik enige twijfel, maar via Mirjam kwam ik bij Bernhard de Vries terecht, die op een kopie van de stafkaart een grote, mooie rode cirkel zette met als bijschrift: "Hier ergens, maar het was een beukenlaan". Het werd me duidelijk. Het moest de beukenlaan bij het informatiecentrum van het SBB zijn op 'Het Nijendal'. Alleen, behalve beuken staan er ook veel Amerikaanse eiken. Voor de zekerheid heb ik nog even navraag gedaan bij de terreinopzichters of er nog meer beukenlanen waren, maar dit bleek toch de meest waarschijnlijke. Toestemming om een proefvak uit te zetten leverde geen problemen op, maar waar zet je een vak uit voor een soort die pas laat in het jaar fructificeert?

Nu kwam het geluk me te hulp. Op 1 augustus, al wandelend door de laan, stuitte ik op een onooglijk bruin geval, dat al in mijn handen was voor ik besepte, dat het wel eens iets bijzonders kon zijn. Het was inderdaad iets bijzonders: een stekelzwam met een duidelijke poot, waar geen spoortje blauw aan te ontdekken viel.

Thuisgekomen heb ik hem doorgesneden en het hoedvlees verkleurde roze met een blauwe zweem. Voor mij was het duidelijk: *Sarcodon joeides* (Avondroodstekelzwam). Na een beschrijving te hebben gemaakt en de paddestoel te hebben gedroogd, werd alles opgestuurd naar Eef Arnolds, die schreef dat de macroscopische beschrijving niet voldoende zekerheid gaf voor bevestiging van de determinatie, maar dat hij ook niet wist wat het anders kon zijn. Voorlopig maar onbenoemd laten was zijn advies.

Mijn proefvak had ik zo uitgezet, dat deze vindplaats er in zou vallen. Je gaat dan wat vaker kijken en zo trof ik op 5 september zo'n 20 meter verder weer een stekelzwam aan, iets afwijkend van vorm. De hoed iets meer geschubd. Bij het doorsnijden zag ik geen roze verkleuring, alleen onder in de steel was een duidelijk afgegrensde groenkleuring te zien. Met behulp van *Die terrestrischen Stachelpilze Europas* van Maas Geesteranus kwam ik uit op *Sarcodon lepidus* (Fraaie stekelzwam). Niet opgenomen in het meetnet, maar wel uiterst zeldzaam. Verder stond er nog de Gewone cantharel of Hanenkam (*Cantharellus cibarius*) en heel veel 'gewoon' goed.

Op 3 oktober moest ik toch in Olst zijn en ging ik wat eerder van huis om mijn proefvak eventjes mee te nemen. Het was weer raak: een grote stekelzwam, welke door Eef Arnolds later gedetermineerd werd als *Sarcodon underwoodii* (Eikenstekelzwam), plus *Hydnellum concrescens* (Gezoneerde stekelzwam) en *H. spongiosipes* (Fluwelige stekelzwam). Net buiten het proefvak nog *Hydnum repandum* (Gele stekelzwam).

Tijdens de Binnenlandse Werkweek vertelde Wouter Teunissen me, dat hij in deze laan aan de andere zijde dan waar mijn proefvlak lag *Cantharellus tubaeformis* (Trechtercantharel) had gevonden in grote aantallen. Op 16 oktober vond ik ze gelukkig ook in het proefvak.

In totaal vond ik in het proefvlak en directe omgeving 56 soorten, waaronder, behalve de hierboven reeds genoemde: *Cordyceps longisegmentis* (Grootsporige truffelknotszwam), *Lactarius camphoratus* (Kruidige melkzwam), *Lactarius vellereus* (Schaapje), terwijl op nog

geen halve km afstand nog eens een paar honderd exemplaren *Pseudocraterellus undulatus*, tegenwoordig *P. sinuosus* (Kleine trompetzwam) stonden. De klap op de vuurpijl stond echter in Coolia 44(1):16 de vondst van *Pulveroboletus lignicola* (Houtboleet) gedaan door Wouter Teunissen.

"Opsporing verzocht" leidde in dit geval tot een juweel van een terrein.

Literatuur

- Arnolds, E.J.M., Kuyper, Th. W., Noordeloos, M.E. 1995. Overzicht van de paddestoelen in Nederland, Uitgave Nederlands Mycologische Vereniging, Wijster.
- Arnolds, E. & Veerkamp, M. 2000. Opsporing verzocht! De integrale aandachtssorten in het paddestoelenmeetnet. Coolia 43(2): 58-74.
- Chrispijn, R. et al. 2000. Kaartenbijlage Overzicht van de Paddestoelen in Nederland. NMV., Baarn.
- Maas Geesteranus, R.A. 1975. Die terrestrischen Stachelpilze Europas. Verh. Kon. Akad. Wetensch.
- Noordeloos, M.E. 2001. Hoe raak ik thuis in de boleten-4. Coolia 44(1): 12-18.

Atte van den Berg, Wittemerslag 17, 8131 WH Wijhe

Een zware aantasting door de Echte tonderzwam

Tjallingii, F. 2001. A severe attack by *Fomes fomentarius*. Coolia 44(3): 193.

Een artikel met foto van Aad Termorshuizen over een massaal optreden van deze zwam bij Doorwerth is verschenen in Coolia 43(4), blz. 223. Als bewoner van Huize Mooiland bij Doorwerth was mij deze vindplaats uiteraard ook bekend en tracht ik zo lang mogelijk bij te houden wat daar gebeurt. Een paar opmerkingen mogen het stukje van Termorshuizen aanvullen.

Als vindplaats wordt vermeld het 'Bilderberghotel'. Maar in werkelijkheid is het het Hotel Wolfheze, dat recentelijk met enkele naburige onder de gemeenschappelijke naam Bilderberg is samengevoegd. Het echte oude Bilderberghotel ligt echter iets verderop, richting Arnhem.

Zoals op de foto van Aad ook is te zien zitten de vruchtlichamen op het liggende bovenste deel van de doorgebroken stam horizontaal en zijn ze dus de laatste drie jaar gevormd. Bij nader onderzoek waren er op dit stuk ook nog sterk vergane resten van verticale hoeden aanwezig, die dus ouder zijn dan drie jaar. Een interessante vraag is nu: hoe lang gaat de hoedvorming op beide stamstukken nog door? In de buurt wonende mycologen zullen dit graag willen bijhouden. Maar dan doet zich de vraag voor: wat moeten we verstaan onder een 'exemplaar'? Veel vruchtlichamen zijn samengesteld uit grote(re) en klein(er)e hoeden. Is elk hoedrandje nu een 'exemplaar'? Blijven alle vroeger gevormde hoeden bestaan en vormen ze (soms) nieuwe hoedranden beneden de oude? Bij een telling geeft dit (onoverkomelijke?) moeilijkheden.

Frans Tjallingii, Huize Mooiland, Kamer 154, Utrechtseweg 425, 6865 CK Doorwerth